

De oorlogsdagboeken van mevrouw Van Bodegraven

25 en 26 augustus:

Vandaag snijbonen ingemaakt, bij juffrouw Hardeman heb ik ze gekocht. Gelukkig dat ik die vast binnen heb, want de groenteschaarste heerst nog steeds.

27 augustus:

Vannacht weer schieten en veel vliegmachines.

Erg warm mooi weer. Konden wij voor de winter maar wat warmte inmaken.

28 augustus:

Vandaag weer turf gekocht, 200 voor f 10,00, duur hè?

29 en 30 augustus:

Mooi weer, alles rustig.

Kees en Jan zijn naar Utrecht, zwemmen. Nel is thuis tot vanavond. Morgen is de koningin jarig. Je merkt er niets van.

1 t/m 7 september:

Nog steeds hetzelfde. Weinig groente of eigenlijk van alles veel te kort, dus steeds een gescharrel om in leven te blijven.

's Nachts vliegmachines en schieten.

Alles wordt in prikkeldraad gezet, vooral Driebergen daar is het bar.

8 t/m 13 september:

Pa en ik zijn naar Utrecht geweest bij A. Zijp thee wezen drinken.

Nel is een paar uur thuis. Zij is in de wacht, om 9 uur gaat zij met de tram mee. Haar fiets is kapot en er zijn geen banden te koop. 's Avonds om 8 uur moet alles alweer verduisterd worden. Je ziet tegen de winter op met al die donkerte. Op heden wordt er weer veel gevlogen.

14 t/m 25 september:

Alle dagen dezelfde bezigheid. Weinig of niets te koop, slecht met levensmiddelen, alles armoe en druk met eigen teelt.

26 t/m 28 september:

Vandaag hebben Pa en Jan de boerenkool, bruine en witte bonen van het land gehaald, voordat een ander het doet, want alles hangt van ruil en diefstal aan elkaar.

L. S. ,

Gaarne zullen wij Uw eventuele verdere orders uitvoeren. Stuurt U ons het pakpapier echter per Bestelhuis terug.

Van de zaken, die hieraan voldoen, worden de opdrachten onmiddellijk uitgevoerd. Degenen die ons het pakpapier niet retourneren kunnen wij momenteel geen pakken meer zenden, daar wij in ' t geheel geen pakpapier meer hebben. Deze orders moeten blijven liggen, tot wij weer over inpakmateriaal beschikken.

Hoogachtend,

“DE TECHNISCHE BOEKHANDEL” H. STAM

29 september:

Vandaag zijn Pa en Jan wezen aardappel rooien, de oogst valt nog al mee. Ik ben druk met boerenkool inmaken.

Bij Nel in het ziekenhuis is een grote opstand geweest. Ze moesten lijsten tekenen of ze N.S.B.'er waren of de zaak sympathiek. De lijsten hebben ze allen oningevuld en ongetekend gezonden. De N.S.B.-directeur dreigde met ontslag, concentratiekamp enz. 3 hoofdverpleegsters kregen op staande voet ontslag. De professoren, doktoren, zusters, het hele personeel dreigde met staking. Het is zover gekomen dat ze een lijst hadden ingezonden met de vijf vragen niet te beantwoorden en de 3 hoofdverpleegsters weer in dienst. De zaak is zo gelopen dat ze het hebben gewonnen. De directeur heeft een grote flater begaan. Alle punten zijn ingewilligd. Zo is er elke week wat anders waaraan je je ergert.

30 september – 1 en 2 oktober:

Mooi weer.

Heden avond volop vliegmachines en afweergeschut, het is een herrie van geweld.

Het is nog wel mijn verjaardag.

Je Pa en Moe zijn op bezoek.

De heren zitten met elkaar te kaarten. Nu vertellen wat ik alzo heb gekregen. Een elektrisch

theelichtje, mooie vaas, taart en f 2,50, dan nog 2 mooie planten

en 3 boeketten, tros druiven, fles limonade en fles tomatenpuree.

Het gaat nog best in deze tijd.

Alles was een grote verrassing. Als je wist hoe weinig er te koop is dan vraag je je nog af waar hebben ze het vandaan gehaald.

4 oktober:

Vandaag de familie Rijpma en Loos met zijn vrouw op bezoek en Nel was ook thuis. Jan heeft bericht gehad dat hij niet naar de Opbouwdienst moet, wat wij fijn vinden. Als het daar nu maar bij blijft, want het is ontzettend zoveel jongens en mannen er in Duitsland moeten gaan werken. Voor het merendeel hebben ze geen werk of materiaal, toch moeten ze weg. Als ze Jan dan ook maar thuis laten.

Na deze laatste bijdrage op 4 oktober 1942 blijft het lang stil. Pas op 9 februari 1943 hervat mevrouw Van Bodegraven haar dagboek.

9 februari:

Het is lang geleden, er was nooit iets bijzonders als groenteschaarste, af en toe een luchtgevecht, dus bleef het steeds hetzelfde.

Op heden is het zeer roerig. Alles wat ze aan jongens van 18 tot minstens 30 jaar op kunnen pikken, doen ze. Ze worden in vrachtauto's geladen en waar ze naar toe gebracht worden, weet je niet. Zelfs de jongens van hogere scholen worden uit school gehaald en worden meegenomen zonder dat ze er thuis iets van weten. Het is een toestand, verschrikkelijk. Zaterdag zijn er een massa studenten zo vervoerd, met revolvers worden ze bedreigd. Alles is in opstand.

Veel plaatsen in ons land moeten de mensen evacueren, de een moet uit zijn huis en anderen moeten er in wonen, een massa huizen en grote gebouwen worden afgebroken, het worden overall ruïnes, hele straten zijn er afgebroken. Vooral Den Haag is niet meer te herkennen, het moet nog erger uitzien als Rotterdam, welke stad gebombardeerd was in de oorlogsdagen.

10 februari:

Burgemeester en Hoofd van Politie hebben vast gezeten voor een dag. Wij leven nog steeds in de spanning dat de jongens gepakt worden, nu ook de reserve officieren en meisjes van 18-26 jaar. Je schrikt al als je een auto hoort aankomen. 's Morgens als wij aan het ontbijt zitten, zeggen wij al we zijn nog bij elkaar.

Jonkheer Molerus, hoofd van de politie.

15 februari:

Hoofd van de Politie Jonkheer Molerus is afgezet, er is nu een N.S.B.'er aangesteld als Hoofdinspecteur. Wij zijn er niet beter op geworden.

16 februari:

De laatste tijd worden er nog al eens leiders van de N.S.B. doodgeschoten. Voor straf mogen de mensen die in de provincies Noord- en Zuid-Holland wonen maar tot 10 uur buiten komen. Hotels en publieke gemakkelikheden moeten om 8 uur gesloten zijn. Vanaf 15 februari mogen ze in Haarlem en omstreken maar tot 7 uur buiten zijn. Op die manier worden alle mensen wel huiselijk. Voor de Amsterdammers zal het wat zijn zo vroeg in huis.

23 februari:

Ze zijn nog steeds bezig jongens en mannen naar Duitsland te sturen. Overigens is het hier rustig.

5 maart:

Dagelijks moeten jongens en mannen voor de keuring komen en worden wekelijks naar Duitsland gezonden om daar te werken.

Honderden gaan er weg. Kees en Jan zijn gelukkig nog thuis.
 Hedenavond gaan er weer massa's vliegtuigen over naar Duitsland, er wordt hevig geschoten op heden, deuren en ramen rinkelen.

Laatste Berichten

**Bankbiljetten f500 en f1000
uit de circulatie**

De Rijksoverheid heeft een verordening uitgevaardigd volgens welke onmiddellijk bankbiljetten van 1000 en 500 gulden uit de circulatie worden genomen. Zij kunnen nog slechts worden gebruikt voor betalingen aan de belastingkantoren. Deze zullen aanbieders van bankbiljetten, die geen belasting-schuld hebben, de waarde der door hen aangeboden biljetten uitbetalen. Er moet echter rekening mee worden gehouden, dat daarbij ook gecontroleerd zal worden of men niet door zaken, waarvoor geen belasting is betaald, of door ontoelaatbare zaken in het bezit is gekomen van de aangeboden bankbiljetten.

15 maart:
 Vandaag is Jan voor de keuring geweest en goedgekeurd. Wanneer hij naar Duitsland moet is nog niet bekend. Vrijdag 13 maart zijn ze geweest om de zaak op te nemen. Vandaag is bekend gemaakt welke zaken gesloten moeten worden. Hierbij het couranten-bericht.

**TALRIJKE BEDRIJVEN
WORDEN GESLOTEN**

De Europeesche strijd tegen het Bolsjewisme gebiedt een vergaande inzet van het bedrijfsleven en vooral van de voor de oorlogseconomie geschikte werkkrachten. Evenals in het Duitse Rijk moesten daarom ook in het bezette Nederlandsche gebied talrijke bedrijven, die niet voor den oorlog van belang of van vitale betekenis zijn, worden gesloten. Bovendien moet ook bij bepaalde bedrijven het gebruik van mannelijke werkkrachten worden beperkt.

Door een beschikking van den Rijksoverheidscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied (commissaris-generaal voor Financiën en Economie) over de sluiting van bedrijven van 13 Maart 1943, zijn de hiertoe noodzakelijke maatregelen getroffen. Deze hebben betrekking op de industrie zoowel als op den handel, het handwerk, het hotel- en restaurantbedrijf en bepaalde andere bedrijven.

Bij de uitvoering van genoemde maatregelen zijn de bevoegde Nederlandsche organen ingeschakeld. In het bijzonder zijn deze gemachtigd, verdere uitvoeringsbepalingen vast te stellen. Dit geldt vooral voor het uitvaardigen van voorschriften over de afwikkeling van juridische verplichtingen van stilgezette bedrijven, alsmede over het verliezen van financieelen steun.

Op het gebied van handel, handwerk en hotel- en restaurantbedrijf zullen onmiddellijk alle bedrijven in bepaalde branches, die gemist kunnen worden, worden gesloten. Deze maatregel zal onder meer worden genomen voor: Luxehotels, bars, amusementsnachtslokalen, toonzalen, in het bijzonder die voor auto's, luxeporcelain of ceramische artikelen, reclamebedrijven, tentoonstellingsbedrijven, rij-instituten en -scholen, dansinstituten en -scholen.

Voorts geldt de sluiting voor: gespecialiseerde kleinhandelszaken voor luxe-modeartikelen, chocolaterieën, parfumerieën, juweelen, gouden en zilveren artikelen, postzegels, tapijten, sportartikelen, pelterijen, muziekinstrumenten en grammofoons, radioartikelen, schrijfmachines.

Evenzeer zullen de volgende categorieën haar werkzaamheden moeten slaken: schoonheidsinstituten en schoonheidsverzorgers, met inbegrip van de zogenaamde schoonheidssalons, luxe-maatkleermakerijen voor dames en heeren, pliseerinzichtingen, juweliers, goud- en zilvermeden, muziekinstrumentenmakers, vervaardigers van nithangborden en lichtreclames en de schilders daarvan. Bovendien zal de tot dusverre gebruikelijke bezorgdienst voor de verbruikers aanmerkelijk worden beperkt, terwijl de kappers hun werkzaamheden tot het beslist noodzakelijke zullen moeten beperken.

29 maart:

Hierbij het bericht wat ze in Amsterdam hebben uitgehaald. Vanaf heden-avond moeten wij 's avonds 11 uur binnen zijn. Cafés enz. moeten om 10 uur gesloten zijn. De laatste avonden en nachten gaan er nogal eens zwermen vliegmachines over en er wordt nogal eens geschoten.

13 april:

Jan wordt steeds bedreigd om naar Duitsland te gaan. 's Avonds moeten cafés enz. om 10 uur gesloten zijn en om 11 uur zijn wij allen binnen.

De boter kost op heden clandestien f 20,00, het spek f 15,00, alles per pond, eieren f 0,60 per stuk. Wat een prijzen hè, niet meer te betalen. De sigaren f 1,00 à f 1,50 per stuk. Alles wordt steeds schaarser. Voor 2 dagen kan ik bij de melkboer nog 1½ liter taptemelk kopen. Natuurlijk veel te weinig en steeds op en te kort. Zo is het met alles.

28 april:

Eerst eens wat vertellen wat er tegenwoordig betaald wordt: boter f 20,00 per pond, spek f 15,00 per pond, een kilo suiker f 9,50, een pak f 200,00, een heren pantalon f 90,00. Met Paas hadden wij 8 eieren voor f 6,48, dus f 0,80 per stuk. Zo is alles navenant. Vreselijk hè, alles zo duur. Kaas en vlees is niet te koop en boter op de bon, heel moeilijk. Wij leven wel voor ons plezier op heden.

4 mei:

Alles moet 's avonds 8 uur binnen zijn. Het toppunt met mooi zomers weer, zit alles in huis. Je mag voor geen open raam zitten, zelfs niet in je tuin. Je kan nergens meer naar toe. De cafés zijn 7 uur gesloten. Het is geen gezicht zo een leeg dorp. Zo af en toe rijdt er politie over de weg om te zien of alles in huis is. Als je buiten komt, wordt je met de kogel

die werkte niet mee, wat zal het nu weer worden. De burgemeester hielp nogal eens mee de jongens en mannen uit Duitsland te houden. Vooral zijn personeel, daar deed hij veel moeite voor.

18 mei:

Dat er een paar stuwdammen gebombardeerd zijn in Duitsland, daar hebben jullie zeker ook wel van gehoord. Het is een vreselijke ramp, grote gedeelten van Duitsland zijn overstroomd. Het heeft weer heel wat mensenlevens gekost. Wat alles toch vreselijk.

20 mei:

Vandaag kocht ik een roggebrood van 4 pond voor f 6,00, geen kleinigheid. Het smaakt ons als het lekkerste gebak, want wij hebben honger. Met een half pond boter moeten wij een week toe, voor jus en alles is het bestemd, anders is er niet.

31 mei:

Vandaag begint het dat de radio's ingeleverd moeten worden. Het gaat straat voor straat.

17 juni:

Duitsland wordt dikwijls bezocht met vliegmachines zwaar beladen met bommen. Er zijn plaatsen daar is niets meer overgebleven. Ook in Holland wordt nogal eens gebombardeerd, je komt niet goed te weten waar en wat er is gebeurd.

Weet je wat een pond vlees kosten: f 8,00.

Wij kopen het wel eens, maar alles is nog zonder vet. Groente is zo goed als niet te koop, wat ook een verschrikkelijk iets is. Jongens en mannen, zie je bijna niet meer. Alles is in Duitsland.

24 juni:

Gisternacht is het vreselijk geweest met de vliegmachines die weer naar Duitsland gingen. Er wordt dan ook nogal op geschoten, een paar machines zijn brandend over De Bilt gekomen en op enkele huizen in Utrecht terecht gekomen, onder anderen ook op het huis van een familie Van Vink. Het jongste kind dood en ernstig verbrand in het ziekenhuis de vrouw en nog een paar kinderen brandwonden. De mensen die naast hun wonen allen dood, man, vrouw en kind. Wat is die oorlog toch wreed hè?

Vervolg van het dagboek in de volgende Biltse Grift.